

Any acadèmic	2014-15
Assignatura	20541 - Itineraris Culturals i Naturals
Grup	Grup 42, 2S, GTUR
Guia docent	H
Idioma	Català

Identificació de l'assignatura

Assignatura	20541 - Itineraris Culturals i Naturals
Crèdits	1,8 de presencials (45 hores) 4,2 de no presencials (105 hores) 6 de totals (150 hores).
Grup	Grup 42, 2S, GTUR (Campus Extens)
Període d'impartició	Segon semestre
Idioma d'impartició	Català

Professors

Professor/a	Horari d'atenció als alumnes					
	Hora d'inici	Hora de fi	Dia	Data d'inici	Data de fi	Despatx
Jaume Andreu Galmés jaume.andreu@uib.es	18:00h	19:00h	Dilluns	03/11/2014	31/01/2015	bb07
	12:00h	13:00h	Dilluns	01/02/2015	31/07/2015	BB07 ed. Ramon Llull
Juana Maria Arrom Munar jm.arrom@uib.es	15:30h	17:00h	Divendres	22/09/2014	23/01/2015	Beatriu de Pinós, 41
	15:30h	16:30h	Dimarts	09/02/2015	29/05/2015	Beatriu de Pinós, 41

Contextualització

Itineraris Culturals i Naturals és una assignatura optativa de quart curs de segon semestre del Grau de Turisme. Integrada en el Mòdul 3 de Planificació Turística, forma part de l'itinerari Recursos i Productes Turístics.

L'assignatura ofereix una visió del patrimoni cultural i natural com a recurs turístic, a partir d'un caràcter transversal i un plantejament interdisciplinari. Els continguts es treballaran des de l'àmbit de la Geografia i de la Història de l'Art, des d'una perspectiva eminentment pràctica, amb l'objectiu de dotar a l'alumne d'una base teòrica, metodològica i pràctica -integrant els recursos que ofereixen les TIC-, que li permetin treballar en la planificació turística i en el disseny de productes turístics, específicament, itineraris que integrin els elements del patrimoni cultural i natural. La transformació dels recursos patrimonials en productes turístics es fonamentarà amb la valorització del patrimoni i la contribució al desenvolupament local, sempre en base a criteris de sostenibilitat i conservació, i a dotar de recursos a l'alumnat encaminats a la consolidació del turisme cultural a les Illes Balears.

L'assignatura està dirigida als alumnes que desenvoluparan el lloc de feina tant en l'àmbit de l'administració pública com en consultores relacionades amb el turisme.

Requisits

Any acadèmic	2014-15
Assignatura	20541 - Itineraris Culturals i Naturals
Grup	Grup 42, 2S, GTUR
Guia docent	H
Idioma	Català

Essencials

Haver cursat les assignatures **Gestió de Patrimoni Cultural** i **Recursos Territorials**.

Recomanables

S'aconsella haver cursat l'assignatura **Turisme Sostenible**, si bé no n'és un requisit.

Competències

Les competències ens indiquen les capacitats que haurien de tenir els alumnes en acabar de cursar aquesta assignatura.

Específiques

- * CE-7. Aprendre a recopilar, processar, analitzar i interpretar la informació, i a fer front a les qüestions turístiques a través del desplegament d'habilitats específiques pel treballador en les diverses rames turístiques, inclosa la de l'ús apropiat de tecnologies de la informació i comunicació (TIC)..
- * CE-9. Aplicar les principals tecnologies dedicades a l'estudi de les relacions recíproques que s'estableixen entre el medi físic i l'humà en les diferents activitats turístiques, particularment les destinades a avaluar l'impacte ambiental de dites activitats, les seves conseqüències sobre el paisatge i la transmissió de continguts científics de forma que facilitin la seva aplicació en els entorns acadèmics i professionals..
- * CE-10. Aplicar conceptes, tècniques i coneixements de les distintes àrees científiques per a solucionar problemes (amb els coneixements legislatius adequats), propiciar el desenvolupament, crear riquesa i millorar la qualitat de vida de les persones (tant turistes com a residents) a través de la planificació sectorial pública i privada, l'ordenació del territori, la prevenció de riscos, la conservació i les polítiques de sostenibilitat i igualtat, sempre cercant la qualitat de vida i de l'experiència turística..
- * CE-11. Demostrar el domini d'una àmplia gamma d'estratègies analítiques i d'observació desenvolupades a partir dels mètodes habituals d'investigació aportats per les distintes branques de coneixement científic al llarg de la seva etapa acadèmica i la concreció en el treball corresponent..

Genèriques

- * CG-2. Saber aplicar els coneixements tècnics i metodològics al seu treball d'una forma professional, integrant els distints camps d'estudi que ha vist, relacionats amb el turisme, i posseir les competències que han de demostrar-se mitjançant l'elaboració i defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva temàtica d'estudi..
- * CG-4. Poder transmetre informació, idees, problemes i solucions de qualsevol dels camps temàtics relacionats amb el turisme a un públic tant especialitzat com no especialitzat..

Bàsiques

- * Podeu consultar les competències bàsiques que l'estudiant ha d'haver assolit en acabar el grau a l'adreça següent: http://estudis.uib.cat/ca/grau/comp_basiques/

Continguts

Continguts temàtics

Any acadèmic	2014-15
Assignatura	20541 - Itineraris Culturals i Naturals
Grup	Grup 42, 2S, GTUR
Guia docent	H
Idioma	Català

1. Patrimoni cultural i natural
 - 1.1. Elements del patrimoni cultural i natural: el cas de les Illes Balears
 - 1.2. El patrimoni cultural
 - 1.3. El patrimoni natural
 - 1.4. El paisatge com a patrimoni
2. Turisme cultural
 - 2.1. Concepte i caracterització
 - 2.2. Regulació internacional sobre el turisme i el patrimoni cultural
 - 2.3. El turisme cultural a les Illes Balears. Caracterització i valoració
3. Interpretació del patrimoni i turisme
 - 3.1. Interpretació i comunicació
 - 3.2. Turisme i conservació del patrimoni
 - 3.3. Turisme i desenvolupament local
4. Itineraris culturals i naturals
 - 4.1. Conceptes i característiques generals
 - 4.2. Tipologies i classificació d'itineraris. Criteris
 - 4.3. Planificació d'itineraris

Metodologia docent

Itineraris culturals i naturals és una assignatura optativa de darrer curs, que parteix del supòsit que els alumnes han aconseguit un alt grau d'autonomia amb la gestió del temps i de l'autoaprenentatge. Així mateix, és una assignatura que es basa en plantejaments i continguts bastant pràctics. La metodologia de l'ensenyament serà basada en sessions teòriques i pràctiques, que consistiran tant en sessions a l'aula com en sortides de camp. A partir d'aquestes sessions, es potenciarà el treball autònom de l'estudiant. Finalment, també es tindrà en compte l'actitud de l'alumne a cada una d'aquestes modalitats.

Activitats de treball presencial

Modalitat	Nom	Tip. agr.	Descripció	Hores
Classes teòriques	Classes magistrals	Grup gran (G)	Mitjançant el mètode expositiu, els professors establiran els fonaments teòrics, així com l'exemplificació pràctica dels temes que comprenen la matèria. Els esmentats temes seran tractats en connexió amb la situació actual. A més, se donarà informació, per a cada tema, sobre el mètode de treball aconsellable i el material didàctic que haurà d'utilitzar l'alumnat per preparar de forma autònoma els continguts. Les classes teòriques ocuparan 22 hores.	22
Classes pràctiques	Classes a l'aula	Grup mitjà (M)	La finalitat de les classes pràctiques consisteix en l'aprenentatge per part de l'alumne de la planificació i disseny d'itineraris culturals i naturals, basats en un plantejament	6

Any acadèmic	2014-15
Assignatura	20541 - Itineraris Culturals i Naturals
Grup	Grup 42, 2S, GTUR
Guia docent	H
Idioma	Català

Modalitat	Nom	Tip. agr.	Descripció	Hores
			<p>interdisciplinari. La metodologia consistirà en presentar les eines i recursos de planificació i gestió del producte turístic.</p> <p>L'alumne haurà de realitzar un treball original, en grup, emmarcat en l'àmbit de les Illes Balears. Aquest treball s'entregarà per escrit i s'haurà d'exposar obligatòriament a l'aula, utilitzant per a l'explicació el programa Power Point o similar.</p> <p>En les primeres classes s'organitzaran els grups (les dues primeres setmanes), s'elidirà la data d'entrega i exposició oral a classe i el contingut que tractarà cada grup, sempre baix la supervisió dels professors. Hi haurà una sessió on s'explicaran les característiques i el procediment de la prova. Cada grup haurà de fer inicialment una tutoria amb el professor (obligatòria), on aquest els orientarà i els proporcionarà material didàctic per poder desenvolupar l'activitat.</p> <p>Dites classes pràctiques ocuparan 6 hores.</p>	
Classes pràctiques	Sortides de camp	Grup mitjà (M)	<p>Es realitzaran sortides de camp, que tenen com a objectiu l'estudi i el coneixement dels elements del patrimoni cultural i natural de les Illes Balears i l'aplicació pràctica de la metodologia de disseny d'itineraris. Tendran caràcter obligatori.</p> <p>L'alumne haurà d'aplicar les pautes metodològiques establertes a les sortides, a l'hora de realitzar el treball en grup que s'haurà d'exposar a l'aula.</p> <p>Les sortides de camp ocuparan un total de 10 hores.</p>	10
Avaluació	Examen final	Grup gran (G)	<p>Es realitzarà un examen final en el període d'avaluació complementària, que serà recuperable en el període d'avaluació extraordinària (juliol). Dit examen tindrà una durada d'una hora i mitja. Constarà de 10 preguntes de resposta breu, podent incloure comentaris d'imatges, cartografia,...Aquesta prova permetrà valorar si l'alumne coneix i sap aplicar els continguts de la matèria.</p> <p>Per a que aquest examen faci promig amb la resta caldrà obtenir una nota mínima de 4 sobre 10.</p>	1.5
Avaluació	Examen parcial	Grup gran (G)	<p>Es realitzarà un examen parcial al llarg del curs, que serà recuperable durant l'avaluació extraordinària (juliol). Dit examen final tindrà una durada de 1'5 hores. Constarà de dues parts: una part teòrica, amb preguntes de resposta breu, i la segona part pràctica, de raonament i de comentari d'imatges i/o textos . Aquesta prova permetrà valorar si l'alumne coneix i sap aplicar els continguts de la matèria.</p> <p>Per a que aquest examen faci promig amb la resta caldrà obtenir una nota mínima de 3 sobre 10.</p>	1.5
Avaluació	Exposició oral	Grup gran (G)	<p>Cada grup exposarà oralment davant la classe el treball pràctic que haurà realitzat sobre un itinerari cultural o/i naturals, amb les finalitats i pautes ja indicades anteriorment a les corresponents classes pràctiques.</p> <p>Se dedicaran 4 hores per a desenvolupar dites exposicions</p>	4

Any acadèmic	2014-15
Assignatura	20541 - Itineraris Culturals i Naturals
Grup	Grup 42, 2S, GTUR
Guia docent	H
Idioma	Català

A començament del semestre hi haurà a disposició dels estudiants el cronograma de l'assignatura a través de la plataforma UIBdigital. Aquest cronograma inclourà almenys les dates en què es faran les proves d'avaluació contínua i les dates de lliurament dels treballs. A més, el professor o la professora informará els estudiants si el pla de treball de l'assignatura es durà a terme a través del cronograma o per una altra via, inclosa la plataforma Campus Extens.

Activitats de treball no presencial

Modalitat	Nom	Descripció	Hores
Estudi i treball autònom individual	Estudi i activitats individuals recomanades	El millor mètode consisteix en que el alumne programi unes hores d'estudi diàries i/o setmanals de la matèria de les classes magistrals i pràctiques impartides pel professor per poder superar les proves objectives amb facilitat. És important crear una carpeta amb els apunts de cada classe i les anotacions de la bibliografia que es vagi citant. També s'ha d'aprofitar la bibliografia recomanada i fer les lectures complementàries.	45
Estudi i treball autònom en grup	Estudi i activitats individuals recomanades	Es recomana també l'estudi en grups per facilitar els intercanvis i completar els continguts de l'assignatura així com possibilitar el debat i la reflexió.	15
Estudi i treball autònom en grup	Preparació del treball escrit i exposició oral	L'alumneelaborarà un treball en grup, que serà original, i consistirà en el disseny i planificació d'un itinerari, sempre en el marc de les Illes Balears. En aquest documentes posaran en pràctica els coneixements, habilitats i procediments exposats a les classes magistrals, pràctiques i sortides de camp. Es disposarà de materials facilitats pel professor i del seu assessorament en les tutories previstes. El treball s'entregarà per escrit i s'exposarà oralment davant la classe.	45

Riscs específics i mesures de protecció

Les activitats d'aprenentatge d'aquesta assignatura no comporten riscos específics per a la seguretat i salut dels alumnes i, per tant, no cal adoptar mesures de protecció especials.

Avaluació de l'aprenentatge dels estudiants

L'assignatura s'avaluarà d'acord amb l'itinerari A. En la modalitat d'avaluació prevista a l'itinerari A, l'avaluació és contínua, de manera que si un alumne va superant les proves o exercicis que ha de realitzar al acabar el període lectiu i examen final de juny tindrà l'assignatura aprovada amb la qualificació que hagi obtingut.

La puntuació màxima que podrà obtenir un alumne és l'equivalent a 10. La puntuació s'ha d'obtenir de les tres modalitats d'avaluació:

- * Les proves objectives que avaluen l'adquisició dels continguts teòrics
- * El treball entregat i exposat a l'aula
- * La participació de l'alumne a classe i en les sortides de camp

Tipologia de les proves:

Any acadèmic	2014-15
Assignatura	20541 - Itineraris Culturals i Naturals
Grup	Grup 42, 2S, GTUR
Guia docent	H
Idioma	Català

a) Proves que avaluen l'adquisició dels continguts teòrics: Els continguts teòrics són avaluats utilitzant dues proves objectives escrites: examen parcial i examen final. Cada un d'aquests dos examens suposa un 30% de la qualificació final. Per aprovar aquesta part i per que faci promig amb la resta, s'ha de treure com a mínim un 3 de l'examen parcial i un 4 del final.

b) Proves que avaluen les habilitats pràctiques: treball escrit i exposició oral. Serà obligatòria la presentació d'un treball original sobre un itinerari turístic en l'àmbit de les Illes Balears. Aquesta part representarà el 35% de la qualificació final. Concretament, el treball escrit suposa un 25% i l'exposició oral a classe un 10%. Per a que faci mitjana el treball ha d'haver estat exposat davant els alumnes i entregat al professor a través de Campus Extens, en format PDF.

c) Assistència i participació de l'alumne a les classes i les sortides de camp. El seu pes serà d'un 5% de la qualificació final.

Classes a l'aula

Modalitat	Classes pràctiques
Tècnica	Escala d'actituds (no recuperable)
Descripció	La finalitat de les classes pràctiques consisteix en l'aprenentatge per part de l'alumne de la planificació i disseny d'itineraris culturals i naturals, basats en un plantejament interdisciplinari. La metodologia consistirà en presentar les eines i recursos de planificació i gestió del producte turístic. L'alumne haurà de realitzar un treball original, en grup, emmarcat en l'àmbit de les Illes Balears. Aquest treball s'entregarà per escrit i s'haurà d'exposar obligatòriament a l'aula, utilitzant per a l'explicació el programa Power Point o similar. En les primeres classes s'organitzaran els grups (les dues primeres setmanes), s'el·ligirà la data d'entrega i exposició oral a classe i el contingut que tractarà cada grup, sempre baix la supervisió dels professors. Hi haurà una sessió on s'explicaran les característiques i el procediment de la prova. Cada grup haurà de fer inicialment una tutoria amb el professor (obligatòria), on aquest els orientarà i els proporcionarà material didàctic per poder desenvolupar l'activitat. Dites classes pràctiques ocuparan 6 hores.
Criteris d'avaluació	Participació activa i crítica de l'alumne

Percentatge de la qualificació final: 2%

Sortides de camp

Modalitat	Classes pràctiques
Tècnica	Escala d'actituds (no recuperable)
Descripció	Es realitzaran sortides de camp, que tenen com a objectiu l'estudi i el coneixement dels elements del patrimoni cultural i natural de les Illes Balears i l'aplicació pràctica de la metodologia de disseny d'itineraris. Tendran caràcter obligatori. L'alumne haurà d'aplicar les pautes metodològiques establertes a les sortides, a l'hora de realitzar el treball en grup que s'haurà d'exposar a l'aula. Les sortides de camp ocuparan un total de 10 hores.
Criteris d'avaluació	Participació activa i crítica de l'alumne.

Percentatge de la qualificació final: 3%

Examen final

Modalitat	Avaluació
Tècnica	Proves objectives (recuperable)
Descripció	Es realitzarà un examen final en el període d'avaluació complementària, que serà recuperable en el període d'avaluació extraordinària (juliol). Dit examen tindrà una durada d'una hora i mitja. Constarà de 10 preguntes de resposta breu, podent incloure comentaris d'imatges, cartografia, ... Aquesta prova permetrà

Any acadèmic	2014-15
Assignatura	20541 - Itineraris Culturals i Naturals
Grup	Grup 42, 2S, GTUR
Guia docent	H
Idioma	Català

Valoració	valorar si l'alumne coneix i sap aplicar els continguts de la matèria. Per a que aquest examen faci promig amb la resta caldrà obtenir una nota mínima de 4 sobre 10.
Criteris d'avaluació	-Ordre i claretat expositiva -Capacitat de relació i síntesi -Adequació a la pregunta formulada -Exactitud dels resultats obtinguts. -Utilització del vocabulari específic.
Percentatge de la qualificació final:	30%

Examen parcial

Modalitat	Avaluació
Tècnica	Proves objectives (recuperable)
Descripció	Es realitzarà un examen parcial al llarg del curs, que serà recuperable durant l'avaluació extraordinària (juliol). Dit examen final tindrà una durada de 1'5 hores. Constarà de dues parts: una part teòrica, amb preguntes de resposta breu, i la segona part pràctica, de raonament i de comentari d'imatges i/o textos. Aquesta prova permetrà valorar si l'alumne coneix i sap aplicar els continguts de la matèria. Per a que aquest examen faci promig amb la resta caldrà obtenir una nota mínima de 3 sobre 10.
Criteris d'avaluació	-Ordre i claredat expositiva. -Capacitat de relació i síntesi. -Adequació a la pregunta formulada. -Exactitud dels resultats obtinguts. -Utilització del vocabulari específic.
Percentatge de la qualificació final:	30%

Exposició oral

Modalitat	Avaluació
Tècnica	Proves orals (no recuperable)
Descripció	Cada grup exposarà oralment davant la classe el treball pràctic que haurà realitzat sobre un itinerari cultural o/i naturals, amb les finalitats i pautes ja indicades anteriorment a les corresponents classes pràctiques. Se dedicaran 4 hores per a desenvolupar dites exposicions
Criteris d'avaluació	-Ordre i claretat expositiva -Exactitud de resultats obtinguts -Utilització del vocabulari específic i adequat -Adequació a la metodologia docent. -Equilibri en la participació de tots els membres del grup. -Eficàcia del format de presentació per millorar la comprensió de la matèria. -Adequació del ritme de l'exposició.
Percentatge de la qualificació final:	10%

Any acadèmic	2014-15
Assignatura	20541 - Itineraris Culturals i Naturals
Grup	Grup 42, 2S, GTUR
Guia docent	H
Idioma	Català

Preparació del treball escrit i exposició oral

Modalitat	Estudi i treball autònom en grup
Tècnica	Treballs i projectes (no recuperable)
Descripció	L'alumneelaborarà un treball en grup, que serà original, i consistirà en el disseny i planificació d'un itinerari, sempre en el marc de les Illes Balears. En aquest documentes posaran en pràctica els coneixements, habilitats i procediments exposats a les classes magistrals, pràctiques i sortides de camp. Es disposarà de materials facilitats pel professor i del seu assessorament en les tutories previstes. El treball s'entregarà per escrit i s'exposarà oralment davant la classe.
Criteris d'avaluació	-Adequació a la metodologia docent. -Ordre i claretat expositiva -Exactitud dels resultats obtinguts -Utilització del vocabulari específic i adequat. -Equilibri en la participació de tots els membres del grup.

Percentatge de la qualificació final: 25%

Recursos, bibliografia i documentació complementària

Bibliografia bàsica

- CEBRIÁN ABELLÁN, A (Coord), *Turismo Cultural y desarrollo sostenible: Análisis de Áreas patrimoniales*, Murcia: Universidad de Murcia, 2001.
- ESTEBAN CUIEL, J., *Turismo Cultural y Medio Ambiente en destinos urbanos*. Ciencias Jurídicas y Sociales, 91. Madrid: Dykinson, 2008.
- LÓPEZ, J.A., *Diseño de itinerarios en espacios naturales*, en Viñals y Bernabé (eds.): *Turismo en espacios naturales y rurales*. Colección Libro Docente 99-4131. Universidad Politécnica de Valencia, pp. 213-228, 1999.
- GUERRA, F.J.; SUREDA, J.; CASTELLS, M., *Interpretación del patrimonio. Diseño de programas de ámbito municipal*. Barcelona: Editorial UOC, 2008.
- MORALES, J., *Guía práctica para la Interpretación del patrimonio: el arte de acercar el legado natural y cultural al público visitante*. Sevilla: Consejería de Cultura. Junta de Andalucía, 2001.

Bibliografia complementària

- AA.VV., *Turismo cultural: El patrimonio histórico como fuente de riqueza*, Valladolid, Fundación del Patrimonio Histórico de Castilla y León, 2000.
- AA.VV., *Encuentro Científico Internacional sobre itinerarios Culturales: Identificación, Promoción e Inventario de los Itinerarios Culturales, Fortificaciones, Puertos y Ciudades en la estructura de los Itinerarios Culturales, rutas de comercio, Control del territorio y Peregrinaje*, Ferrol (España), 1, 2 y 3 De Octubre 2004. Ferrol: Ayuntamiento de Ferrol, 2005.
- AA.VV., *Itinerarios Culturales Europeos*. Barcelona: EDP, 2007 (6 libros y 15 DVD).
- CEGIELSKI, M. et alter, *Economic Value of Tourism to Places of Cultural Heritage Significance. A Case Study of Three Towns with Mining Heritage*, Canberra: University of Canberra.
- ICOMOS: *Carta internacional sobre turismo cultural. La gestión del turismo en los sitios con patrimonio significativo*, Asamblea General de Méxic, octubre de 1999.

Any acadèmic	2014-15
Assignatura	20541 - Itineraris Culturals i Naturals
Grup	Grup 42, 2S, GTUR
Guia docent	H
Idioma	Català

ROSELLÓ, C. D. *Diseño y Evaluación de Proyectos Culturales*. Ariel patrimonio. Barcelona: Editorial Ariel, 2007.

Altres recursos

<http://www.unesco.org/>

<http://www.icomos.org/>

<http://ipce.mcu.es/>

http://www.conselldemallorca.net/sit/phistoric/index_es.html

